

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2020

ΜΑΘΗΜΑ

ΑΡΧΑΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΜΠΟΦΑΚΟΥ, ΕΙΡΗΝΗ ΤΣΙΜΟΥ, ΘΑΝΑΣΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

νέο φροντιστήριο

νέο φροντιστήριο

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A1.α.

1. Λάθος «ή δὲ τοῦ φρονῆσαι παντὸς μᾶλλον θειοτέρου τινὸς τυγχάνει, ὡς ἔοικεν, οὕσα, ὃ τὴν μὲν δύναμιν οὐδέποτε ἀπόλλυσιν»
2. Λάθος «ὐπὸ δὲ τῆς περιαγωγῆς χρήσιμόν τε καὶ ὠφέλιμον καὶ ἄχρηστον αὖ καὶ βλαβερὸν γίγνεται»
3. Σωστό «αὐτοῦ τέχνη ἂν εἴη, τῆς περιαγωγῆς, τίνα τρόπον ὡς ῥᾶστά τε καὶ ἀνυσιμώτατα μεταστραφήσεται»

β.1. ἐπαγγελλόμενοι

2. τὸ ὄργανον

B1.

Ο Σωκράτης θεωρεῖ πως στὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἐνυπάρχει ἡ δυνατότητα τῆς μάθησης. Διευκρινίζει «εἰς τὸ ὄν καὶ τοῦ ὄντος τὸ φανότατον» εἶναι ἡ Ἰδέα τοῦ Ἀγαθοῦ, δηλαδή ταυτίζει τὸ ἀληθινὰ ὑπαρκτὸ με τὸ ἀγαθὸ καὶ ἀκριβέστερα με τὴν Ἰδέα τοῦ Ἀγαθοῦ. Πιο συγκεκριμένα «τὸ ὄν», ἡ οὐσιαστικοποιημένη μετοχὴ τοῦ εἰμί ἐδῶ ἀποδίδει τὴν ὑπαρκτικὴ σημασία τοῦ ῥήματος. «τὸ ὄν» εἶναι τὸ ὑπαρκτὸ αὐτὸ που πραγματικὰ ὑπάρχει. Για τὸν Πλάτωνα αὐτὸ που ὑπάρχει πραγματικὰ εἶναι μόνο οἱ Ἰδέες, ὄχι τὰ αἰσθητά. Ἡ ψυχὴ στρέφεται πρὸς τὶς Ἰδέες καὶ τελικὰ πρέπει νὰ κατορθώσει νὰ ἀντικρύσει τὴν Ἰδέα τοῦ Ἀγαθοῦ. Ο Σωκράτης ὀρίζει τὴν παιδεία ὡς τὴν τέχνη που θὰ βοηθήσει τὴν ψυχὴ στὴ μεταστροφή (περιαγωγὴ) ἀπὸ τὸν αἰσθητὸ κόσμον τῶν πραγμάτων στὸν κόσμον τῶν Ἰδεῶν. Ἡ λέξη ἔχει φιλοσοφικὴ βαρῦτητα, οφείλει νὰ ἔχει πάντα καθολικὸ χαρακτήρα καὶ νὰ μὴν ἐξαντλεῖται σὲ προσέγγιση ἀπὸ μίαν ἐπιμέρους οπτικὴ γωνία. Στὸ ἴδιο πλαίσιο ἐντάσσεται καὶ ἡ χρῆση τοῦ δεοντολογικοῦ ῥηματικοῦ ἐπιθέτου *περιακτέον*, τὸ ὁποῖο δὲν ἀποβλέπει σὲ μίαν ἐυρύτερη θέαση ἀλλὰ σὲ μίαν μεταστροφή τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸν κόσμον τῶν αἰσθήσεων πρὸς τὸν κόσμον τῶν Ἰδεῶν. Πρόκειται γιὰ μίαν στροφή ὅλης τῆς ὑπαρξῆς πρὸς τὸν «ἥλιο», πρὸς τὸ ἀγαθόν.

B2.

Ο Σωκράτης συνεχίζει τὴ διήγηση τῆς ἀλληγορίας τοῦ σπηλαίου, επιχειρώντας νὰ ὀρίσει τὴν ἐννοία τῆς παιδείας. Ἐκεινὰ τὴ διατύπωσή του ἀρνητικὰ, προσδιορίζοντας ἀρχικὰ τι δὲν εἶναι παιδεία. Ἀπευθύνεται στους συνομιλητὲς τους καλώντας τους νὰ παραδεχτοῦν πως ἀν εἶναι ἀληθινὰ (εἰ ταῦτ' ἀληθῆ), τότε πρέπει νὰ παραδεχτοῦν πως ἡ παιδεία δὲν εἶναι αὐτὴ που ὀρίζουν ὅσοι τὴν ἔχουν γιὰ ἐπάγγελμά τους. Αὐτοὶ ἰσχυρίζονται πως δὲν ὑπάρχει γνώση μέσα στὴν ψυχὴ μας καὶ πως αὐτὴ ὁ ἀνθρώπος τὴν ἀποκτὰ μέσα ἀπὸ τὴ διαδικασία τῆς μάθησης. Ἄρα οἱ ἴδιοι εἶναι υπεύθυνοι με τὴ διδασκαλία τους νὰ ἐμφυτεύσουν τὴ γνώση στὴν ψυχὴ τῶν μαθητῶν ὡς νὰ βάζουν τὴν ἰκανότητα τῆς ὄρασης στα μάτια ἐνός τυφλοῦ. Μάλιστα με αὐτὴν τὴ σύντομη ἀναλογία – παρομοίωση τεκμηριώνει τὸν συλλογισμό του ὁ Σωκράτης ἀφοῦ δὲν ἀσκήσε ποτὲ ἐπαγγελματικὰ τὴ διδασκαλία, θεωρώντας ὅτι δὲν μετέδιδε γνώσεις ἀλλὰ λειτουργοῦσε βοηθητικὰ

στον συνομιλητή του ώστε να τις ανακαλύψει. Ο Σωκράτης δεν πιστεύει ότι ο άνθρωπος αποκτά τη γνώση ως πληροφορία αλλά την ανακαλύπτει και την παράγει μέσα του. Ιδιαίτερα ενδιαφέρον παρουσιάζει η εκφραστική επιλογή του φιλοσόφου ο οποίος με την επαναληπτική χρήση της πρόθεσης ἐν (ἐνούσης, ἐντιθέναι, ἐντιθέντες) αναδεικνύει με τον εναργέστερο τρόπο τον εσωτερικό και απόλυτα βιωματικό χαρακτήρα της γνώσης. Η ιδέα πως η γνώση είναι ανάμνηση αξίζει να επισημάνουμε ότι συνδέεται με τη μαιευτική μέθοδο του Σωκράτη.

B3.

1. α
2. γ
3. β
4. β
5. γ

B4.

α. φανόν – φάσμα

ἀνασχέσθαι – ανακωχή

περιακτέον – άξονας

τετραμμένω - ανατροπή

ἐντιθέντες – παρακαταθήκη

ἀπόλλυσιν – απώλεια

β. Οι κυβερνήσεις δεν πραγματοποιούν πάντα όσα επαγγέλλονται (υπόσχονται) πριν από τις εκλογές.

Η επιστήμη της ιατρικής έχει προοδεύσει πολύ τον τελευταίο αιώνα.

B5.

Στο κείμενο του Παπανούτσου παρουσιάζονται οι απόψεις του Α. Δελμούζου σχετικά με τον σκοπό της παιδείας. Είναι εμφανείς οι ομοιότητες με τις πλατωνικές απόψεις. Η παιδεία είναι ένα από τα πιο σπουδαία μέσα για την ατομική και συνολική προκοπή και σκοπό έχει να υπηρετήσει και να κάνει τη ζωή του ανθρώπου καλύτερη. Στόχος της είναι να δημιουργήσει ελεύθερες και καλλιεργημένες προσωπικότητες. Για να φτάσει όμως η ψυχή προς τη θέαση του Αγαθού και να ωριμάσει μέσα μας χρειάζεται αδιάκοπη ατομική προσπάθεια η οποία επιτυγχάνεται με τον καιρό μέσω της διδασκαλίας. Ο Πλάτων πιστεύει ότι η αληθινή παιδεία είναι μια στάση ζωής. Παρόμοια και ο Δελμούζος θεωρεί ότι όσο περισσότερο δουλεύει ο καθένας την παιδεία μέσα του τόσο πιο πολύ υψώνεται στο ιδανικό του εγώ.

ΝΕΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1. Εάν όμως κάποιος με ρωτήσει: αλήθεια, υποστηρίζεις (λες) ότι και αν κάποιος αδικεί την πόλη μας, πρέπει να έχουμε ειρήνη και με αυτόν;

Δε θα το έλεγα

Αλλά περισσότερο υποστηρίζω ότι πολύ πιο γρήγορα θα εκδικηθούμε αυτούς, αν δε παρέχουμε σε κανέναν αφορμή να αδικεί. Γιατί (τότε) δε θα έχουν κανένα σύμμαχο.

Γ2. Στο διδακτικό του έργο «Πόροι» ο Ξενοφών συνδέει την οικονομική ευημερία της Αθήνας με τα αγαθά της ειρήνης. Κάνοντας μια ανασκόπηση του παρελθόντος (το παλαιόν) επισημαίνει ότι εισήχθησαν στην πόλη πολλά χρήματα σε περίοδο ειρήνης με αποτέλεσμα να ανθίσει το εμπόριο και να υπάρχει οικονομική ευρωστία. Αυτή η άνθιση είχε επιπτώσεις και στους Αθηναίους πολίτες οι οποίοι ήταν δεινοί ναυτικοί και μπορούσαν να αναπτύξουν τις εμπορικές τους δραστηριότητες.

Στον αντίποδα, η τωρινή πολεμική κατάσταση έχει στερήσει αυτά τα έσοδα και έχει στρέψει την προσοχή των κυβερνώντων σε άλλες ανάγκες με αποτέλεσμα να υπάρχει μια ευρύτερη οικονομική δυσχέρεια αφού οι πολεμικές προετοιμασίες είναι πολυδάπανες.

Είναι προφανής η πρόθεση του Ξενοφώντα να αναδείξει την ειρήνη ως το πολυτιμότερο αγαθό για την Αθήνα που έχει ταλαιπωρηθεί από πολλές συγκρούσεις. Για αυτό και συνδέει την ειρήνη με την έννοια του δικαίου ενώ τον πόλεμο με την έννοια της αδικίας προτρέποντας τους συμπολίτες του να μη δίνουν αφορμή αδικίας σε κανέναν.

Γ3.α. **έκλιπούσας** : ἐξέλειπες

εἰσελθούσας : εἰσηεις – εἰσηεισθα

καταδαπανηθείσας : κατεδαπανῶ

Γ3.β **μάλα** - **μᾶλλον** - μάλιστα

ταχέως – **θᾶττον** – τάχιστα

Γ3.γ **τις** : τισί(ν)

προσόδους : πρόσοδοι

πολίταις : ὧ πολῖται

Γ4.α. **ἡ εἰρήνην** : β όρος σύγκρισης που εκφέρεται με το ἤ και ομοιόπτωτα προς τον ά όρο (πόλεμον) μέσω του συγκριτικού βαθμού κερδαλεώτερον- το ουσιαστικό εἰρήνην υποκείμενο του απαρεμφάτου εἶναι (ετεροπροσωπία)

ταῦτα : υποκείμενο του ρήματος ἄν κριθείη -Αττική σύνταξη

τῶν προσόδων : γενική διαιρετική ως ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός στο επίθετο πολλὰς

ἄγειν : τελικό απαρέμφατο , υποκείμενο του απροσώπου ρήματος χρή (ετεροπροσωπία)

Γ4.β.

ἀνενεχθέντα : κατηγορηματική μετοχή που λειτουργεί ως κατηγορηματικός προσδιορισμός στο αντικείμενο (χρήματα) του ρήματος εὔρησει (ρήμα μάθησης σημαντικό)

Γ4.γ. **πῶς ἄν ἄμεινον ταῦτα κριθείη** : δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική πρόταση μερικής αγνοίας , κρίσεως, καταφατική, λειτουργεί ως αντικείμενο του ρήματος οἶδα

ὡς χρή καί πρὸς τοῦτον εἰρήνην ἄγειν : δευτερεύουσα ονοματική ειδική πρόταση κρίσεως, καταφατική, λειτουργεί ως αντικείμενο του λεκτικού ρήματος λέγεις.